

Òdena és *Odéna* ho lligava amb la seva absurda creença que els noms mossàrabs amb imela aràbiga (tipus *Ortinyén*, *Marinyén*, *Callén*) contenien un sufix ibèric -EN.

¹ El que no ha e x i s t i t mai és una pron. i 5 accentuació *Odéna*, que admet *AlcM* alternativament i de preferència a *Òdena* (única que s'hagi oït mai entre catalans) no gosant corregir un disbarat de Menéndez Pidal.— ² Crec que devia ser una població important. Potser fins i tot encunyava monedes? El cas és que s'ha trobat un fons de monedes ben a prop d'allí, jo crec que allí precisament: les estudia i descriu Gómez Moreno en el seu *Suplemento a Epigrafía ibérica (Misceláneas*, Md. 1949, 16-18). Encara que ell ho situà a Sorba 15 (que és al costat mateix de l' Aigua d'Ora, i la Vall d'Ora) però és perquè ell com tots ignora l'existència del nostre *Ora*.— ³ Igual podia ser el Comte Guifre de Cerdanya, que era sobirà de Berga i estava avançant en direcció a Sanaüja.— ⁴ *Unsere* 20 *Ältesten Flussnamen*, 57-58.

ODRIGUES

Pda. de munt. del te. de Barxeta (XXXI, 155.12).

ETIM. Del ll. URTICAS, nom de la planta ortiga transmès pel mossàrab, i d'aquest a l'àrab, que li invertí l'ordre del grup RT en *-tr-*, segons la seva preferència sil·làbica: en *utriqas*, com en *Martés* MATRES i *Llavarco* 30 LAVACRUM; però aci, d'altra banda, els sons *ti q* de l'àrab, forts però sonors, foren oïts *d, g*. El nom de l'ortiga, amb *-rt-* normal, donà altres NLL, veg. art. *Ortiga*.

OFEGAT

1) Antic llogaret i avui castell derruït en el te. de Tàrrega. Es veu encara, com un turonet de forma estranya, a la rodalia de Tàrrega, des de la via fèrria 40 de Lleida; oït també, a un inf. de Tàrrega o del Talladell, en l'enq. de 1956. Hi havia hagut església amb parr. sufragània.

MENC.ANT. 1151: butlla (Kehr, *Papsturk.* p.329) *Ofegad.* 1165: *Offegad* (un altra ib. p.411). 1359: 45 «loch de *Fogat*» (*CoDoACA* XII, 46).

2) Important pda. rural en el te. d'Agramunt de la qual em donaren notícia el Dr. Ramírez Costa (el metge municipal) i l'inf. de l'enq. de 1956; a Castellserà me l'assenyalaven com *Pla delz aufegats* 50 al peu N. de la Serra d'Almenara (XLVI, 65.38, *IGC* 44x46). Devia venir d'aquest més aviat que del de Tàrrega un baró que trobem citat en un doc. de 1174: «--- ipsa ser<r>a de *Pinós* --- in terminum de *Ardevol* --- in manu *Guilelm* de *Ofegad*» (MiretS., 55 *Templ.* 11), car *Ardevol* i *Pinós* són al N. d'Agramunt,

i força més lluny de (1). Pot ser d'allí mateix un *G.d'Ofegad*, d'un doc. del S.XII, p.p. P.Pujol, (*Docs.Vg.Urg.* n°6).

Altament molts noms de barons, la major part del quals vindran més aviat del (1) i el seu castell: 1188: Guillem de *Ofegat* (*BABL* II, 446). 1230: fratri G. de *Ofegat.* 1261: Petri de *Offegato* (*InuLC* s.v.). 1262: P. de *Offegato* (Soldevila, *Pere el Gran II*, III, 43). 1265: A. de *Offegato* en doc. relatiu a la Vall d'Uixó 10 (Mtz.Fdo. *Doc.Val.ACA* I, 631). Joan del *Aufegat*, home que trobo a Perles (Urgellet) (XVII, 1.22).

ETIM. És enganyosa la forma actual d'aquest NL encara que ja es trobi a la majoria de les mencions antigues, car és molt més convincent que vingui de *Afogat* designació del mas que ocupava el pagès de remença lligat a la gleba (i del remença mateix) (Hinojosa, *La «pagesia de remensa» en Catalunya* Md 1900, 115-42): «homo proprius, solidus et *affocatus*». 1205 privilegi al bisbe de Vic de «habere querimonias de hominibus qui sunt vel erunt c a s a t i vel *afogati* in tuo senioratico» (Hinojosa, *Reg.Sen.Cat* p.127). En les *Consuetudines Dioec. Gerundensis*: «si rusticus juraverit tenere hostagium --- poterit a domino compelli ut exeat ab hostagio et teneat m a n s u m 25 *affocatum*» (Hinojosa, ib. 39).

Era, doncs, derivat de *foc* en el sentit de 'fogar' (FOCUS), aplicat al del mas al qual estava lligat el remença. I de sengles masos d'aquesta qualitat, han de venir el NL de Tàrrega i el d'Agramunt, sinó que com a NL, el mot caigüé sota la influència del verb *ofegar* i derivats (ll. OFFOCARE), que en la seva evolució històrica es va convertir en *ofegar*, *-at* (*DECat* V I 34-36), per un fet de metàtesi + canvi de sufix; semblant alteració es dona també en *afogar* (calar *foc*), 35 que en alguns textos antics apareix també en la forma *afegar* (*DECat* s.v.).

En la documentació antiga d'aquest NL ja predomina la forma «descarrilada» *Ofegat*, llevat, però, de la de 1359, que igual es podria segmentar «loch 40 *d'Efogat*» encara amb *-o-*.

Un homònim llgd. ha mantingut també la *-o-* etimològica: *Fougax* (cacografia francesa en lloc de *Fougats*) mun. a 11 k. de l'Avelanet, uns 30-40, dret al Nord de la nostra frontera en el Pimorent. Descartem la idea que *Ofegat* pugui venir de la idea de 'inundat per les aigües': tant el de Tàrrega com el d'Agramunt (com insistiren molt els inf. d'Agramunt) són en terreny fortament sec.

És clar que també s'ha donat el cas de llocs on aquest nom ve de la submersió en aigua; «Éts *Ofe-gats*» és un escull davant s'Arenal d'Es Castell (Men.); Toll dels *Aufegats*, i Cova dels *Aufegats*, al Pallars i a Morella (*DECat.* VI, 36a59).

Ofeu, V. *Nofeu* (Cap de~) *L'Ofra*, V. *Lofra*